

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 15

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ/

ВИПУСК 4 (29) 13

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

СЕРІЯ 15

“НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ/”

291880

ВИПУСК 4 (29) 13

Київ
Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова
2013

58.	<i>Грабик Надія</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З КУРСУ «ГІГІЄНА».....	293
59.	<i>Гринченко І.Б.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ.....	296
60.	<i>Грохова Г. П.</i> РЕКРЕАТИВНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ.....	302
61.	<i>Данишевич М. В.</i> ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ДО РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	307
62.	<i>Дейнеко С. М., Філоненко О. А., Архипов О. А.</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ПЛAVАННЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	312
63.	<i>Дзензелюк Д. О.</i> РОЛЬ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	316
64.	<i>Дичко О.А., Казімірко Н.К., Дичко В.В., Пономарьов В.А., Андреева В.В.</i> ЗМІНИ ІМУННИХ ТА МЕТАБОЛІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ГРЕКО-РИМСЬКОЮ БОРОТЬБОЮ.....	321
65.	<i>Доценко О.М.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПАРАМЕТРІВ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ, ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ І КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ І ОСНОВНОЇ ГРУП.....	324
66.	<i>Дрожжин В.Ю., Донченко А.В.</i> АПРОБАЦІЯ КРИТЕРІВ КОМПЛЕКСНОГО ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЮНИХ П'ЯТИБОРЦІВ.....	330
67.	<i>Дубогай О., Завидівська Н.</i> ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НЕПРОФЕСІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ.....	334
68.	<i>Дудорова Л.Ю.</i> ТУРИСТСЬКІ СИТУАЦІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ВИКЛАДАННЯ ТУРИЗМУ.....	339
69.	<i>Дутчак М. В.</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ.....	343
70.	<i>Дяченко Ю. Л.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ КОРЕКЦІЇ СТАНУ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ДІТЕЙ 4 – 7 РОКІВ ІЗ ГІПЕРМОБІЛЬНІСТЮ СУГЛОБІВ.....	348
71.	<i>Єштушок М.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	352
72.	<i>Жалій Т.В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧИХ КУРСІВ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВНЗ УКРАЇНИ.....	356
73.	<i>Жалій Р.В., Воробійов О.В.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ПРИ ОПАНУВАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ» У ВНЗ УКРАЇНИ.....	359
74.	<i>Жамардїй В.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	366
75.	<i>Жигадло Г.Б.</i> ФОРМИ І МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СПОРТИВНИХ ІГОР.....	371
76.	<i>Завальнюк О.В.</i> МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	376
77.	<i>Закіна Г.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ШКОЛЯРІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ТУРИЗМОМ.....	381
78.	<i>Захаріна Є.А.</i> МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОЗДОРОВЧО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ.....	385
79.	<i>Зінов'єв О.М., Щелкунов Д.А.</i> СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З УРАХУВАННЯМ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ШКОЛЯРІВ У СТРИБКАХ У ДОВЖИНУ.....	390
80.	<i>Зінов'єв О.М., Щелкунов А.О.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПТИМАЛЬНОГО ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ У ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛАКТИКИ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК.....	393
81.	<i>Золочевський В.В.</i> КОНЦЕПТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ... ..	398
82.	<i>Зюзь В.Н.</i> МЕТОДИКА НАВЧАННЯ НА ЦІЛЬОВУ ТОЧНІСТЬ ТЕХНІЧНИХ ДІЙ СТУДЕНТІВ ПДТУ У НАСТІЛЬНОМУ ТЕНІСІ.....	402
83.	<i>Іванова Г.Я.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК, ХВОРИХ НА ЕНДОМЕТРІОЗ.....	407
84.	<i>Іванова Л.І.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА ЗМІСТОВОГО КОМПОНЕНТІВ РОБОТИ З УЧНЯМИ З ВІДХИЛЕННЯМИ У СТАНІ ЗДОРОВ'Я.....	412
85.	<i>Ігнатенко Н.В.</i> ВАРІАЦІЙНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ШВИДКІСНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ У ПЕРШОКУРСНИКІВ НА ЗАЙНЯТТІ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ.....	417

В статье дается оценка влияния туристических ситуаций на развитие профессиональной готовности будущих учителей к преподаванию туризма в общеобразовательной школе. Утверждается, что туристические ситуации содействуют развитию творческого профессионального потенциала и самореализацию будущих учителей.

Ключевые слова: туристические ситуации, будущие учителя, профессиональная готовность.

Annotation. *Dudorova L.Y. Tourism situations as a kind of development of professional readiness of future teachers to conducting tourism.*

In the article assessed the impact of tourism situations management on the development of professional training of future teachers to conducting tourism in the secondary schools. It is alleged that tourism situations conduct to creative professional potential and self realization of future teachers.

Key words: tourism situations, future teachers, professional readiness.

УДК: 796.001.1

Дутчак М. В.
Національний університет фізичного виховання і спорту України

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

У статті охарактеризовано сучасні методологічні та організаційні засади залучення населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності (на матеріалі мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»). Наведено показники динаміки створення вказаних центрів впродовж 2003-2012 років. Описано напрямки та основні заходи діяльності, перспективні шляхи подальшого удосконалення організаційної роботи з підвищення рівня залучення населення до рухової активності з метою зміцнення здоров'я під час дозвілля.

Ключові слова: оздоровчо-рекреаційна рухова активність, центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх».

В сучасних умовах зростаючої гіпокінезії та її негативного впливу на здоров'я людини все більшої актуальності набуває вирішення різних проблем підвищення рівня рухової активності людини як ключового чинника її здорового способу життя. Увага людства до ролі й значення рухової активності проявлялась з давніх часів. Давньогрецький лікар Гіппократ ще в V ст. до н.е. зазначав, що гімнастика, фізичні вправи, ходьба мають твердо увійти у по-
хоче зберегти працездатність, здоров'я, повноцінне й радісне життя. Відомий французький лі-
писав: «Рух здатний замінити будь-які ліки, але всі ліки світу не здатні замінити лікувальної дії руху».

В Україні у період 1960-1990-х років, коли у світі впроваджувались інноваційні форми залуч-
різних видів оздоровчо-рекреаційної рухової активності (спорт для всіх, фізична рекреація, оздоровчий фітнес),
функціонувала малоефективна система відповідної роботи (спеціально організованою руховою активністю було охоплено
до 3% дорослого населення, що в 10-15 разів менше ніж у Фінляндії, Швеції, Канаді, Японії, США, Німеччині та ін.).
Недосконалість вітчизняної системи залучення населення до рухової активності зумовлена: 1) значною декларативністю
відповідних партійних та державних рішень; 2) домінуванням авторитарної парадигми; 3) ігноруванням інтересів й
потреб особистості; 4) збереженням старих програмних та нормативних засад фізичного виховання різних груп населення,
що втілювались у комплексі ГПО; 5) пріоритетним місцем спорту вищих досягнень у відношенні до оздоровчої роботи у всіх
компонентах сфери фізичної культури і спорту; 6) недоліками нормативно-правового та організаційно-управлінського
характеру; 7) обмеженістю ресурсного забезпечення (фінансового, матеріально-технічного, кадрового, науково-
методичного та інформаційно-пропагандистського).

На початку 2000-х років на основі узагальнення значного масиву наукових знань, передового світового досвіду та з урахуванням специфіки України нами науково обґрунтовано концепцію гуманізації процесу залучення населення рухової активності оздоровчо-рекреаційної спрямованості. Ця концепція розглядається як система поглядів стосовно напрямів впровадження гуманізму та подолання авторитаризму вітчизняної системи фізичного виховання різних груп населення.

Враховуючи зазначене видається доцільним здійснити аналіз результатів реалізації розроблених концептуальних положень та пошук напрямів й механізмів їх подальшого удосконалення. Роботу виконано відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою 3.9. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» (№ державної реєстрації 0111U001735).

Мета дослідження дослідити сучасні методологічні та організаційні засади залучення населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності (на матеріалі мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»).

Для досягнення поставленої мети використано такі **методи дослідження**: аналіз наукової літератури та документів, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду; метод поєднання логічного та історичного аналізу; метод системного аналізу; метод порівняння та зіставлення.

Результати дослідження. З 2003 року в Україні на обґрунтованій нами методологічній основі реалізується соціальний проект з формування мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» – закладів фізичної культури і спорту, які забезпечують залучення населення до рухової активності на гуманістичних засадах з урахуванням потреб громадян в оздоровчих послугах за місцем проживання та в місцях масового відпочинку.

З метою створення умов для реалізації права громадян на заняття фізичною культурою і спортом та підвищення рівня фізкультурно-оздоровчої роботи серед населення прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 49 «Про утворення центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Уряд підтримав пропозицію Державного комітету з питань фізичної культури і спорту (тодішнього центрального органу виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту) щодо утворення центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», основними завданнями яких визначено:

- 1) залучення широких верств населення до регулярних оздоровчих занять, надання фізкультурно-спортивних послуг, поєднання масових та індивідуальних форм організації фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення;
- 2) формування у громадян потреб рухової активності та створення умов для їх задоволення;
- 3) проведення просвітницької роботи з питань оздоровлення населення;
- 4) організація та проведення змагань, конкурсів, показових виступів, фестивалів, спортивних свят та інших заходів за місцем проживання і в місцях масового відпочинку населення;
- 5) обладнання та утримання фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд.

Такі центри функціонують як бюджетні організації або комунальні підприємства для забезпечення доступності їх послуг для широких верств населення й передусім для соціально вразливих.

Формування мережі вказаних центрів здійснюється на підґрунті системного підходу. Визначено, що до системи таких центрів належать: Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», республіканський (Автономна Республіка Крим), обласні, Київський та Севастопольський міські, районні у містах Києві і Севастополі, міські та районні у містах центри. З метою забезпечення уніфікованого підходу у державі до створення і функціонування зазначених центрів було розроблено відповідні методичні рекомендації, затверджені наказом Держкомспорту України від 28 березня 2003 р. № 805.

Протягом десяти років в Україні сформовано необхідне нормативно-правове підґрунтя для діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: 1) у новій редакції Закону України «Про фізичну культуру і спорт», яка

набула чинності з 1 січня 2011 р., статтею 16 на законодавчому рівні визначено правовий статус вказаних центрів; 2) Положення про центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10 листопада 2011 р. № 1285, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 9 грудня 2011 р. за № 14264/20162; 3) умови оплати праці працівників центрів та схеми тарифних розрядів їх посад за розрядами Єдиної тарифної сітки затверджені наказом Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України від 21 березня 2006 р. № 894, який зареєстровано у Міністерстві юстиції України 31 травня 2006 р. за № 643/12517, (зі змінами).

Впродовж всього періоду з моменту прийняття згаданого урядового рішення Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» спільно з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування ведеться послідовна та системна організаційна робота з розширення інфраструктури системи спорту для всіх та пошуку сучасних форм та методів залучення громадян до рухової активності під час дозвілля для зміцнення здоров'я. У 2003 р. було створено 39 центрів, у 2004 р. їх працювало уже 81, 2005 – 130, 2006 – 153, 2007 – 173, 2008 – 191, 2009 – 193, 2010 – 204, 2011 – 247, 2012 – 268.

Важливо також визначити рівень забезпечення населення України центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» у розрізі територіально-адміністративних одиниць. Станом на 1 січня 2013 р. кількість регіональних центрів (25) задовольняє відповідну потребу на 92,6 %. Водночас із 454 міст країни центри створено у 153 містах, тобто рівень забезпеченості міськими центрами фізичного здоров'я населення становить 33,7 %. Крім цього в Україні функціонує 66 районних центрів, хоча до цього часу відсутня необхідна законодавча база для здійснення їх фінансування за рахунок бюджетних асигнувань. Мережею центрів проводиться ефективна робота з формування та задоволення інтересу людини до рухової активності під час дозвілля шляхом належної організації групових та індивідуальних форм занять. Зокрема, Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» у співпраці з фахівцями-практиками та науковцями підготовлено низку методичних матеріалів: методичний посібник з оздоровчої та фізкультурно-спортивної роботи у літньому оздоровчому таборі; спортивного туризму; методичні рекомендації щодо роботи з волонтерами; видано на електронних носіях матеріали з фізкультурно-спортивної роботи в літньому оздоровчому таборі, з навчання основам плавання та дотримання техніки безпеки на воді; практичні рекомендації щодо використання під час дозвілля оздоровчого бігу та ходьби, рухливих ігор; поради з методики застосування фізичних вправ до та після пологів; інші матеріали.

Центрами щорічно проводиться широкомасштабна робота у напрямі інформування населення щодо позитивного впливу фізичних вправ на здоров'я та методики їх застосування. Традиційною стала Всесвітня програма «Спорт для всіх – здоров'я кожного!». Інформація, підготовлена фахівцями центральними та місцевими телевізійними каналами, друкується у газетах і журналах. У рамках програми «Олімпійське літо» виготовлено та розміщено на засадах соціальної реклами на всій території країни те

Позитивним фактом діяльності центрів є те, що з кожним роком зростає їх участь у реалізації важливих програм та окремих заходів. Серед найяскравіших прикладів вияву високої довіри держави до центрів на всеукраїнському рівні є:

- програма будівництва спортивних майданчиків, організаційний супровід якої повністю забезпечується центрами усіх рівнів (за період 2005-2012 років збудовано понад 2 тис. сучасних майданчиків із синтетичним покриттям);
- проведення соціального моніторингу рівня залучення населення до спорту для всіх, результати якого подаються Президенту України, Кабінету Міністрів України, головам обласних державних адміністрацій, усім провідним фахівцям для підвищення ефективності подальшої реалізації державної політики у сфері фізичної культури.

Центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» систематично ведеться робота, спрямована на залучення фахівців високої кваліфікації до розв'язання актуальних проблем та вирішення поставлених завдань. Зокрема, центри активно співпрацюють з навчальними закладами та науковими установами, центрами працевлаштування,

проводять регіональні та всеукраїнські семінари, наради методичного спрямування, а також заходи з підвищення кваліфікації фахівців центрів усіх рівнів.

На базі Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» щорічно проходять практику студенти вищих навчальних закладів. З їх числа залучається найбільше волонтерів. З метою підвищення ефективності організації праці та з метою уніфікації підходів до вирішення конкретних завдань Всеукраїнським центром проводяться селекторні наради з керівниками регіональних та місцевих центрів. Ці та інші заходи сприяють підвищенню кваліфікаційних характеристик працівників та залучають досвідчених професіоналів до роботи в центрах фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх».

Починаючи з 2005 р., сформовано систему роботи центрів усіх рівнів з метою залучення різних груп населення до рухової активності під час масових спортивних заходів. Більшість з цих заходів мають всеукраїнський масштаб та присвячуються конкретним міжнародним або державним визначним датам (Всеукраїнські масові спортивні заходи «Рух заради здоров'я» з нагоди Всесвітнього дня здоров'я (7 квітня); Всеукраїнський фестиваль «Мама, тато, я – спортивна сім'я» з нагоди Міжнародного дня сім'ї (15 травня); Всеукраїнські масові спортивні змагання серед дошкільнят «Веселі старты» з нагоди Міжнародного дня захисту дітей (1 червня); Олімпійський день спільно з Національним олімпійським комітетом; Всеукраїнські масові спортивні заходи для дітей у літній канікулярний період «Спорт для всіх – у кожному дворі»; Всеукраїнська велоестафета «Спорт для всіх єднає Україну» з нагоди Дня фізичної культури і спорту України (вересень); Всеукраїнські масові спортивні заходи «Спорт для всіх – радість життя» з нагоди міжнародного дня людей похилого віку (1 жовтня). Все більшої популярності набувають організовані місцевими центрами за підтримки волонтерів «Шкіл плавання», в яких в літній період діти навчаються плаванню на відкритих водоймах.

Важливою позитивною особливістю фізкультурно-оздоровчих заходів, які проводяться мережею центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», є те, що ці заходи практично одночасно відбуваються на всій території держави за активної пропагандистської підтримки на всеукраїнському рівні. У ході зазначених заходів не здійснюється відбір учасників для наступного етапу змагань, як це відбувається у спорті вищих досягнень. Головна мета – підвищити рівень рухової активності мешканців конкретного населеного пункту, забезпечити відчуття ними радості та задоволення від участі у масових спортивних заходах. Такий підхід до організації проведення заходів дозволяє центрам фізичного здоров'я населення ефективно використовувати наявні фінансові ресурси для максимально можливого залучення населення до рухової активності під час дозвілля для зміцнення здоров'я. Загалом, впродовж кожного року (останні три роки) до заходів, що проводяться мережею центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», в якості активних учасників залучається понад 5 млн. осіб, а також 80 тис. волонтерів.

Головною метою Всеукраїнського місячника «Спорт для всіх – спільна турбота» (квітень-травень) є покращання умов для залучення населення до рухової активності за місцем проживання та у місцях масового відпочинку шляхом упорядкування та облаштування спортивних майданчиків. Зокрема, протягом 2012 р. було підготовлено до весняно-літнього сезону понад 30 тис. спортивних споруд та спортивних майданчиків, що становило 82,6 % до кількості, що потребувало ремонту; до практичної участі у місячнику залучено майже 3 млн. осіб. Водночас існує низка проблем, розв'язання яких дозволить перейти до наступного етапу формування мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Насамперед, необхідно активізувати роботу зі збільшення кількості міських центрів. Головним для вирішення цієї проблеми є пошук ресурсів з метою створення необхідної бази функціонування центрів. На сьогодні навіть діючі центри недостатньо укомплектовані кваліфікованими фахівцями, а ті, що працюють, у переважній більшості, не забезпечені належними умовами праці. Окремого акцентування потребує питання забезпечення у роботі з населенням посадами інструкторів.

Необхідно продовжувати роботу щодо формування матеріальної бази системи спорту для всіх без використання значних коштів. Мова, в першу чергу, йде про використання спортивних майданчиків за місцем проживання. Адже в процесі реорганізації житлово-комунального господарства під загрозу повного руйнування та знищення може потрапити рекреаційна прибудинкова інфраструктура. Запобігаючи цим фактам, Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» розроблено типову інструкцію про передачу та утримання таких спортмайданчиків. Помітним кроком до вдосконалення матеріальної бази центрів є розроблені фахівцями Всеукраїнського центру «Положення про типовий фізкультурно-оздоровчий клуб за місцем проживання» та «Положення про пункти прокату».

Разом з цим вкрай незадовільним є стан фінансового забезпечення роботи центрів. В цей час питома вага коштів, що надаються центрам для проведення заходів, становить менше 10 % від обсягів загального фінансування з місцевих бюджетів на сферу фізичної культури і спорту. Усі центри активно працюють з метою залучення позабюджетних коштів на проведення фізкультурно-оздоровчих заходів. Для стимулювання цієї роботи необхідним видається внесення відповідних змін до податкового законодавства.

Перспективний напрям вдосконалення роботи центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» вбачається у більш активному використанні міських парків відпочинку для організації та проведення різноманітних рекреаційних заходів у вихідні дні. На наш погляд, з урахуванням передового світового досвіду (Канада), парки взагалі доцільно було б перевести у структуру міських центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». А це потребує проведення спеціальних наукових досліджень для обґрунтування ефективних технологій використання можливостей міських парків для активного відпочинку співгромадян.

ВИСНОВКИ. В Україні сформована сучасна концепція гуманізації процесу залучення населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Створена належна законодавча база для формування та організації функціонування мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Сформована ефективна система проведення загальнодоступних спортивних заходів, що одночасно проводяться відповідними центрами в різних населених пунктах держави. В подальшому організаційну роботу доцільно спрямовувати на: розбудову мережі центрів та зміцнення їх кадрового потенціалу; формування належної матеріально-технічної бази центрів за рахунок підпорядкування їм всіх комунальних спортивних споруд за місцем проживання та у місцях масового відпочинку населення, а також міських парків; створення пересувних пунктів надання спортивного анімаційних послуг у місцях масового відпочинку населення; налагодження співпраці із навчальними закладами для раціонального використання позанавчального часу для активного відпочинку мешканців відповідного мікрорайону; збільшення масових спортивних заходів загальнонаціонального значення; здійснення просвітницьких заходів, збільшення суспільної свідомості розуміння переваг активних форм відпочинку; надання інформаційно-консультативних послуг особам, які самостійно чи не у формальних групах займаються спортом; періодичного проведення всеукраїнського опитування населення стосовно занять спортом для всіх; удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування мережі центрів.

Аннотація. *Дутчак М. В. Современные методологические и организационные основы вовлечения населения в оздоровительно-рекреационную двигательную активность.*

В статье охарактеризованы современные методологические и организационные основы вовлечения населения в оздоровительно-рекреационную двигательную активность (на материале центров физического здоровья населения «Спорт для всех»). Приведены показатели динамики создания указанных центров на протяжении 2003-2012 годов. Описаны направления и основные мероприятия деятельности, перспективные пути дальнейшего усовершенствования

организационной работы по повышению уровня вовлечения населения в двигательную активность с целью укрепления здоровья во время досуга.

Ключевые слова: оздоровительно-рекреационная двигательная активность, центр физического здоровья населения «Спорт для всех».

Annotation. *Dutchak M.V. Modern methodological and organizational bases of involving the population in health-related and recreational physical activity.*

The article describes modern methodological and organizational bases of involving the population in health-related and recreational physical activity (on the material of «Sport for All» centers of physical health of population). The dynamics indexes of creation the indicated centers are resulted during 2003-2012. Directions and basic measures of the activity, perspective ways of further improvement of organizational work on the increase of level of involving the population in physical activity aimed for increasing health during the leisure time are described in the paper.

Key words: health-related and recreational physical activity, «Sport for All» center of physical health of population.

УДК 796+616.72-088.1:0.84

Дяченко Ю. Л.
Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

ЭФЕКТИВНІСТЬ КОРЕКЦІЇ СТАНУ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ДІТЕЙ 4 – 7 РОКІВ ІЗ ГІПЕРМОБІЛЬНІСТЮ СУГЛОБІВ

Встановлено, що серед 56% дітей 4 – 7 років визначається різна ступінь гіпермобільності суглобів. Негативні зміни морфо-функціонального стану опорно-рухового апарату переважали у дітей п'яти та шести років із інтенсивним перебігом суглобових проявів. Позитивна динаміка змін показників свідчить про ефективність корекційно-профілактичної роботи в умовах дошкільного навчального закладу.

Ключові слова: діти, морфо-функціональний стан, опорно-руховий апарат, гіпермобільність суглобів.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими чи практичними завданнями. На сьогодні особливо актуальним залишається питання покращення стану здоров'я дітей дошкільного віку, що пов'язано із формуванням майбутнього потенціалу здоров'я нації. На тлі підвищення поширеності хвороб різних систем організму особливе занепокоєння викликає високий темп поширеності захворювань опорно-рухового апарату (ОРА) серед дитячого контингенту, що у подальшому може негативно вплинути на їх якість життя [1].

Крім того, відомо, що однією із головних причин змін стану ОРА у дітей є недиференційована дисплазія сполучної тканини (НДСТ), що проявляється дестабілізацією структури сполучної тканини на системному рівні. Частота прояву НДСТ зустрічається серед 11,5 – 21,5% дитячого населення, а однією із головних її ознак є гіпермобільність суглобів (ГМС) [2, 3, 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні науковці приділяють особливу увагу проблемі значного поширення помірно виражені суглобні прояви НДСТ. Гіпермобільність суглобів, що зумовлена збільшенням об'єму рухів в одному чи декількох суглобах по відношенню до середньостатистичної норми та зустрічаються із частотою 50 – 72,2% дитячого населення [5, 6]. З одного боку, суглобні прояви можуть бути фізіологічним явищем у ранньому віці до двох років [5], але у випадку поєднання ГМС з патологічними змінами опорно-рухового апарату, за умови відсутності іншого ревматичного захворювання, прийнято говорити про синдром гіпермобільності суглобів (Kirk J. N., Vywaters B., 1967) [4].

У останні десятиріччя більшість науковців схильні до думки, що прогресування патології ОРА залежить від несформованості сполучнотканинних структур локомоторної системи і зумовлено підвищенням їх розтягнення та